תאפה חמץ" מה ת"ל והלא כבר נאמר °לא תעשה חמץ" לפי שנאמר "לא תעשה חמץ יכול לא יהא חייב אלא אחת על כולם ת"ל °לא תאפה" אפייה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אף אני אביא לישה ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה לאיתויי קיטוף שהוא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אי מחלקם קאמרינן, ואימא כוליה להכי הוא דאתא אם כן לכתוב חלקם לא תאפה חמץ מאי "לא תאפה חמץ חלקם" שמעת מינה תרתי ואימא אפייה דפרט בה רחמנא ליחייב חדא אינך ליחייב חדא אכולהו משום דהוה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא ואימא "לא תעשה" כלל "לא תאפה" פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט אפייה אין מידי אחרינא לא אמר רבי אפטוריקי משום דהוי *כלל ופרט המרוחקין זה מזה וכל כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט, מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי וכלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט והתניא °ושחט אותו במקום אשר ישחט (את) העולה ג) (לפני ה' חטאת הוא) *היכן עולה נשחטת בצפון אף זה בצפון, וכי אנו מכאן למדין והלא כבר נאמר °במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה זה יצא, לקבעו שאם לא שחט אותו בצפון פסלו, אתה אומר לכך יצאת או אינו אלא שזה טעון צפון ג) ואין אחר טעון צפון ת"ל °ושחט את החטאת במקום (אשר ישחט את) העולה ד) זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון טעמא דכתב רחמנא ושחט את החטאת הא לאו הכי הוה אמינא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון, מ"ט לאו משום דהוה כלל ופרט ואע"ג דמרוחקין זה מזה דנין אותן בכלל ופרט, מתקיף לה רב אשי האי כלל ופרט הוא, פרט וכלל הוא ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבי להו כל מילי! אלא תנא אותו קא קשיא ליה וה"ק או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון דכתב רחמנא אותו והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת אותו למעוטי מאי למעוטי (נחשו"ן *ושח"ט עו"פ בפס"ח סימן) *אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון סד"א הואיל ה) ואיתרבי לענין סמיכה ליתרבי נמי לענין צפון קמ"ל, וסמיכה גופה מנלן *דתניא °וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי רבי יהודה ר"ש אומר

לרבות

מס"מ · ו] דחייב [בשירים] ושובר בלא מעשה דמקרא דמתניתין לא שמעינן "אלא קומץ דלעבוד אזיל : **מעשה יחידי** · מעשה חשוב בפני עצמו : **לאפוקי קימוץ** · שמחליק פניה במים אע"ג דלאו מעשה כל כך הוא : **אבן** · כך דרשא דשירים מחלקם קאמרי' מדסמוך חלקם ללא תאפה : **אימא כוליה לשירים אתא** · לאיסור כדכתיב חלקם, ולישה, ועריכה ואפייה (א)‹דליהוו› חייב ז] [א] ‹על› הקומץ, ח] [ובשירים] מהיכא ילפת : **ואימא אפייה** · דפרט בה קרא ואפקיה מן הכלל לחייבי עלה חדא ואכולהו אינך חדא ולא ליחייב (אלא) תרתי : **מרוחקין** · לא תעשה בויקרא, לא תאפה בצו את אהרן : **ושחט אותו** · בשעיר נשיא כתיב : **בצפון** · בעולה כתיב "על ירך המזבח צפונה" בויקרא : **והלא כבר נאמר כו'** והא נמי בכלל שאר חטאות הוא : **לקבעו** · דשנה עליו הכתוב לעכב : **או אינו** · אלא לכך יצאה שזה טעון צפון ולא אחר ומה אני מקיים במקום אשר (ג) ט] וגו' תשחט החטאת בשעיר נשיא הכתוב מדבר : **ת"ל** · פסוק שלישי ושחט י] החטאת וגו' ללמד זה בנה אב לכל החטאות ללמד עליהן שיטענו צפון : **כלל ופרט** · תשחט החטאת כלל כל החטאות בצפון ושחט אותו פרט שעיר נשיא ולא אחר דאע"ג דמרוחקין דושחט אותו כתיב בויקרא ותשחט החטאת כתיב בצו את אהרן : **הוי פרט וכלל הוא** · דושחט אותו כתיב ברישא והדר כלל בצו את אהרן ואיתרבו להו כל חטאות והכתי' ושחט את החטאת במקום (ג) יא] העולה "למה [ב] לי "אלא ודאי יב] לאו כלל ופרט המרוחקין קא קשיא ליה [אלא אותו קא קשיא ליה] ומשום הכי איצטריך פסוק שלישי : **והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת** · דלא אמרינן אין אחר טעון צפון אלא דנשיא אותו למה לי והא ליכא למימר דלמעוטי שאר חטאת מעיטוטא קאתי דהא בשחיטת קדשים מייתי צפון לכל חטאות בין למצוה בין לעכב בפ' איזהו מקומן (זבחים מח·): **שעיר נחשון** שהקריבו הנשיאים שעירי חטאות בחנוכת המזבח ולהכי נקט נחשון דהוא הראשון והנהו ממעט דאין טעונין צפון דלא באו על חטא כשאר חטאות : **וסמך ידו על ראש השעיר** · בנשיא כתיב ומלי' למכתב וסמך ידו על ראשו שמעינן דר' יהודה ור"ש מפרש בפרק שתי מדות (דף צב:):

אף אני אביא לישה ועריכתה כו' · וא"ת א"כ דאתרו אכל חדא וחדא אפי' אפה ואפה נמי כמו אל תשתה אל תשתה דנזיר (מכות דף כא·) ואי דלא אתרו ביה אלא חדא בתראה אמאי חייב הכי ה"נ דייק בפרק בתרא דמכות (דף כ:) גבי דחייב על כל קרחה וקרחה ומוקי לה דסך חמשה אצבעותיה נשא וי"ש לומר דהכא אפי' התרו על כל אחת ואחת איצטריך קרא משום דכבר נפסלה והוה אמינא דפטור כדדרשינן לקמן (דף מ·) המחמץ את הכשרה חייב ואת הפסולה פטור קא משמע לן דהכא חייב מאחר דליכא אלא פסול של חמוץ דמרבינן מהכא מחמץ אחר מחמץ שהוא חייב : **אם** כן ליכתוב חלקם לא תאפה חמץ · תימה כי כתב נמי הכי הוה דרשינן לחלק מדכתיב לא תאפה יג] שהזכיר אפייה ולא כתיב תעשה שכן מתרלים אהא דדרשינן גבי שבת (דף ע·) לחלק מלא תבערו ומקשינן הא איצטריך להבערת בית דין דלא דחיא שבת משום דכתיב בכל מושבותיכם דמשמע בית דין ואמר רחמנא לא תבערו ומתרצינן דאי לבא כהן לחודה לכתוב לא תעשו מלאכה בכל מושבותיכם והוה ידעינן נמי דמיתת בית דין לא דחיי' שבת יד] וי"ל דלא דמי דהכא הוי אמרינן דאפייה ואסר רחמנא אשיריים דהיינו חלקם אבל לא תיעשה אקומץ כתיב דאסר כל עשיות : **כלל** ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט · תימה לרבא דאמר דנין בפ' בנות כותים (נדה לג·) מאי איכא למימר וי"ל דהתם דווקא דנין לפי שהוא בחדא פרשתא אבל הכא חד בויקרא וחד בצו את אהרן שהן בתרי ענייני ומודה דאין דנין כדאמר בפ"ק דפסחים (דף ו) אפי' למ"ד דנין ה"מ בחד ענינא אבל בתרי ענייני אין דנין והא דפי' הקונטרס בפסחים דמ"ד דנין היינו רב אדא בר אהבה דשמעתין לא דק דהכא אפי' בתרי ענייני קאמר אלא אפלוגתא דאביי ורבא קאי וא"ת בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דדריש והומת ותלית כלל כי קללת פרט או הוי מקראי אין בכלל אלא מה שבפרט הסקלה ומרחקי אהא לרבוי' פע"א לרבא דאמר דנין לא הוה ליה לרבויי מידי לאביי דאמר אין דנין לא הוה ליה למיהוי כלל וי"ל כיון דאפסיק בדבר אחר שאינו מאותו ענין דכתיב (דברים כא) כי קבור תקברנו הוה ליה כתרי ענייני ואין דנין והתם דריש מכח דמגדף היה בכלל והומת ויצא מן הכלל ורבי *) אלעזר נמי מכח זה הוא כן ואין להקפיד אהא דדרשינן הכא דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לאיתויי לישה ועריכה וקיטוף וכן בפרק כלל גדול (שבת דף ע·) גבי הבערה לחלק ובפ"ק דיבמות (דף ז·) דקאמר מדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל כילד והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וממעט קדשי בדק הבית : **או** אינו אלא שזה טעון צפון · פירש בקונטרס וקרא דבמקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת בשעיר נשיא כתיב משמע דבעי למעוטי כולהו חטאות וקשה א"כ לא צריך לכשהוא אומר ושחט את החטאת זה בנה אב תיפוק ליה "[דבגופיה כתיב בלא בנין אב] לכך נראה כמו שפירש באיזהו מקומן (זבחים מח·) דמאותו דשעיר נשיא לא אמעטי אלא זכרים כמותו כגון שעירי רגלים ראש חדש ועוד אך יש ליישב פירוש הקונט' דזה בנה אב לאו דווקא אלא כלומר כיון דאותו חזינן דלאו דווקא הוא א"כ לא ממעטינן מיניה מידי והיינו בנין אב דקאמר "(ובפ' איזהו מקומן (שם) פי' הקונט' דמהחטאת קא דריש דמרבה [ג] כל חטאות) : **או** אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון · כגון שעירי הרגלים או שעיר הפנימי לאו משום דהוי כלל ופרט תימה והכי מרבה מושחט דכתיב בחטאת יחיד אכתי איכא במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת כלל והכא תרתי דחטאת נשיא וחטאת יחיד פרט הני אין אחריניא לא וי"ל דביחיד כתיב בכשבה וכתיב בשעירה ואייתר ליה חד לבנין אב ולפי המסקנא דאמרינן אותו קא קשיא ליה צריכי תרוייהו כדאמר ברים איזהו מקומן (זבחים דף מח:) למצוה ולעכב וא"ת ודקשיא לקמן השתא דנ"ל מושחט אותו למעוטי מאי תיקשי ליה למה לי דכתב רחמנא טו] צפון כלל בשעיר נשיא דילוף מחטאת יחיד כדילפינן מינייהו שאר חטאות מזה בנה אב וי"ל דה"נ וקצת קשיא לשון הברייתא דמשמע דלעולם איצטריך קרא דשעיר נשיא לקבעו חובה : **תנא** אותו קא קשיא ליה · וה"ק או אינו דלא בא לקובעו חובה והא דאיצטריך למכתב ביה צפון משום דבעי למכתב אותו דבא ללמד זה ס' ולא אחר טעון צפון : **הואיל** ואיתרבי בסמיכה · הואיל ואיקרי חטאת לא מצי למימר [ד] שעה מדורות לא ילפינן ואע"ג דאיכא כמה קרבנות דטעונין סמיכה ולא בעו צפון הואיל ובהאי קרא גופיה דמרבינן ליה לסמיכה כתיב ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה דהיינו צפון או לאו דכתיב ביה אותו הוה אמינא דהייתורא דהשעיר אסמיכה וצפון קאי :

*) [וע"ע תוס' ב"ק סג. ד"ה כלל]

רבינו גרשום

אפייה בכלל' לא תעשה היתה : לאיתויי קיטוף · פי' שהולש העיסה לכל חלה וחלה אע"ג דאינו מעשה חשוב : אבן מחלקם קא דרשינן דאם החמיץ שיריה דעובר בלא מן תאפה חמץ : ואימא כוליה' לא תאפה נמי לחלקם (קומר)[אתא] ולא מצית למשמע מינה למעשה יחידי : המרוחקין זה מזה אחד בפרשת ויקרא ואחד בצו את אהרן : ושחט אותו בשעיר של נשיא כתיב : לקבעו · כלומר לעכב : ת"ל ושחט את החטאת במקום העולה' בשעירת יחיד כתיב : לאו משום דהוי כלל ופרט המרוחקים זה מזה · במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת כלל והוא בסדר צו · ושחט אותו במקום פרט והוא בויקרא · הא לאו דכתב רחמנא ושחט את החטאת הוה אמינא אין בכלל אלא מה שבפרט והוי נשיא הוא דבעי צפון אחרינא לא : פרט וכלל הוא דפרט נכתב בקרא השתא דנפקא ליה מושחט את החטאת שכל חטאות טעונין צפון אותו למעוטי מאי : ואין שעיר נחשון ואע"ג דהוי שעיר נשיא כמותיה : מריבוי לסמיכה וסמך ידו על ראשו וקאמר על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון :

א) רבינו מפרש דקיטוף סוף מלשון פליטה וכ"פ בערוך ערך קטף ב' והוא מלשון סכתוב סקטפים מלאם מלי מים ·

[צ"ל ושחט את החטאת במקום העולה ושחט אותה לחטאת במקום אשר ישחט את העולה והם שני כתובים גבי חטאת יחיד אחד בכשבה ואחד בשעירה [illegible] לגמר]

שיטה מקובצת

א] אשר ישחט את העולה(ב)[תרבות לפני ה' חטאת הוא ל"ש : ג] ואין אחר טעון צפון כגון שעירי הרגלים אבל אין לפרש כגון כשבה ושעירה של יחיד דהוא בהדיא כתיב בהו צפון : ד] זה בנה אב ובזבחים דייק אשכחן למצוה לעכב מנין ומשני כתיב בכבשה וכתיב בשעירה : ה] ואיתרבי לענין סמיכה פי' דמרבה ליה מקרא דחטאת דכתיב וסמך ידו על ראש השעיר אבל אין לפרש דכיון דאיתרבי לענין סמיכה בשום מקום איתרבי נמי לענין צפון הרי שלמים תוכיח דאיתרבו לסמיכה ולא איתרבו לתנופה אלא ש"מ משום דאיתרבו מקרא דכתיב גבי חטאת קאמר : ו] מח"ם ראשיהם עוברה : ז] חייב שלשה להקומץ נמחק : ח] בשיריים את ר' נמחק : ט] אשר תשחט העולה תשחט החטאת : י] ושחט את החטאת תנ' זה בנה אב (הקב"ה) (הכתוב) עשה זה אב לכל החטאות : יא] החטאת במקום אשר ישחט העולה : יב] והוי כלל ופרט המרוחקים זה מזה או פרט וכלל המרוחקים אין דנין אותו והנא דצריך לעיל או אינו לאו משום כלל ופרט אלא תנא אותו קא קשיא : יג] שהזכיר אפיה עיין תוס' פ' כלל גדול [illegible] ת"ל [illegible] שבת ו"ל החתם והאי דרשינן מדאפקיה רחמנא בלשון הבערה דאי משום בת כהן הוי מצי למכתב לא העשו (אש)[מלאכה] בכל מושבותיכם אבל הכא דקאי אשירים לא מצי דלא כתב לא תאפה [illegible] ת"א דמייר בעיקר עשיה דהיינו קומץ ולא קאי אחלקם ולא [illegible] : טו] צפון כלל · ה"ה דהוי מצי למפרך כולה קרא למה לי דהוא צפון נפקא לן לפצות [illegible] אב ולמסקנא ניחא דאתיא לטעם שעיר נחשון מצפון א"נ י"ל דאי לא הוי כתיב ביה צפון לא הוי מוקמינן עיכוב דזה בנה אב בשעירי הרגלים [illegible] בשעיר נשיא לפי שהוא בא על [illegible] שאין כן בשעירי הרגלים אלא דכתיב בשעיר נשיא צפון וכן בכבשה וכן בשעירה [illegible] (מוחרין) [מיותרין] [illegible] לשעירי הרגלים [illegible]

הגהות צ"ק (א) אלא נקמין ובשירים : (ב) לי מכ"ו ואח"כ ד"ה אלא מצא לא : (ג) [illegible] : (ד) השעה :

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ואימא וכו' ולחייב אינו חייב אלא בקומץ ובשיריים : (ב) ד"ה או אינו וכו' אשר ישחט כשעלה מבתם : (ג) ד"ה כלי פרט וכו' במקום אשר ישחט את העולה ל"ל אלא והאי אותו קא קשיא ליה כצ"ל :

[ר"ל כל ממנה ובמקום [illegible]]

[פסחים ה: ב"ק סג: ערש]

[ו"ל שחט]

זבחים מח.

ג"ת סם [לקמן צב:]

ויקרא ד

ויקרא ב׳ י״א

כל המנחה אשר תקריבו לה׳ לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה׳

נושא

אין דנים כלל ופרט המרוחקין זה מזה

נושא

מקום שחיטת חטאת-והוא בצפון לעזרה

מה אומרת הפסוק בשעיר נשיא "ושחט אותו..."

נושא/מחנה ◇ "אותו"

נושאות להסביר מה ממעט "אותו" שהוא שעיר נשיא

(מזקק) △ תשובות-להסביר מה אומר "אותו"

▽ קושיות/דחיות

סמיכה ב:

א- שעיר נחשון

ב- שעיר ג"ז